

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó
15-én.

Genealogiai Füzetek

Családtörténeti folyóirat.

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre 8 kor.

Félévre 4 „

Egyes szám ára . . 1 „

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

Donatió a Székelyföldön.

(Hatodik közlemény.)

A 12. articulus felveszi a törvénykönyvbe Rákóczi Györgynek a székelyek részére 1635-ben kiadott s már ismertetett kiváltság-levelét, s előre bevallja, hogy „Rákóczi György fejedelem látván a hadban szolgáló lófő és darabont-rendben levő székelyeknek a nemességtől való bántódását s azért az ország szolgálatára való hadakozó nép kevesbedését, azoknak állapotján javítani igyekezett és e czélból 1635-ben Székelyföldre ment s tanácsuraival a székelység állapotját szorgalmasan átvizsgálta s minden székben a nemes lófő és darabont-rendben levő vitézlő népet feliratta, külön-külön bizonyos urbariumokat összeíratta s mindenik rendet s a jövőre örök emlékezetére gyermekeivel és örökségeivel registráltatott. Bizonyos pontokba foglalására nézve felkérte, az egész székelység megegyezése folytán egy állandó „Conclusum edictum“-ot adott ki, melyhez a székelység magát jövőben alkalmazza, mely edictum a Approbata Constitutio ezen idézett helyére felvétetett s ezzel újlag megerősített, ennek a törvénybe felvett nevezetesebb intézkedései a következők:

1. Kiknek ügye eddig eligazodott, maradjon mind abban.

2. Az eddig birt jobbágyokat a nemesek megtarthatják; azonban azokat a jobbágyokat, kiket sem törvénnyel, sem rectificatióval, sem a fejedelem adományából nem szereztek meg, hanem önkényesen, azokat a lófő s veres darabont örökségeket kötelesek visszabocsátani, az ily lófőket s darabontokat a tisztek kötelesek állásuk elvesztésének terhével a zászló alá irni; s ha valaki ezeket zászló alá nem bocsátaná, fizessen fejenként 400 frtot.

3. Azokat, a kiket így zászló alá irnak, gyermekeik és jószágaikkal együtt a tisztek kötelesek állásuk elvesztésének terhével megoltalmazni s nem engedni, hogy újból jobbágyokká tegyék őket, csupán azokra nézve legyen kivétel, a kikre nézve mostanig a per megindított s jobbágyoknak ítéltetnek.

4. Hol lófőnek és darabontnak szabad öröksége találtatik, kik fiúágon kihaltak, azokat leányi jussal jobbágy-örökséggé tétetni a tisztek ne engedjék, de hogy az olyan lófő, darabont leányokat illethető örökségekből semmissé ne legyenek, az ily örökséget jó lelkiismeretű hites emberek becsülnék meg s az igaz beeszerinti árát a leánynak vagy asszonynak a közelebb való férfi atyjafia tegye le s azé legyen a jószág.

A 13. articulus a székely perekben való bírói perekről szól.

A 14. articulus kimondja, hogy per alatt levő székely jószág sequestrum alá nem vehető, a 15. arti-

culus szerint a székelyföldön dézma nem szedhető. A székely birtoknak ezen korban való természetére ismét szerfelett fontos a 16. articulus intézkedése, mely szerint a székelységen levő jobbágyoktól földesura beleegyezése nélkül 500 fl. büntetés terhe alatt senki sem vásárolhat, sem zálogba nem vehet.

Hasonlóképp fennáll ez a tilalom a vitézlő rendre nézve is (kivéve a nemeseket) és pedig az alábbi szabályok figyelembe tartásával:

1. A zálog kötéseknel megtartandó az ország közönséges törvényei, mely szerint előbb a közelebb álló rokonok s azután a szomszédok megintendők; azonban tiltva van az oly feltételek kikötése, amelyek ezekre nézve a zálogösszeg adását lehetetlenítik, a mennyiben ezek a felajánlott birtokot zálogba venni nem akarnák, zálogosíthatók a jószágok másoknak is.

2. A zálogsumma az örökség értékét meg nem haladhatja, ily esetben a visszaváltásnál mindig csak a ténylegesen adott tőke követelhető, de a zálogba adó a vevőnek köteles az időközben teljesített építkezések s javítások költségeit megtéríteni.

3. Örök áron a vitézlő rend a nemesség kivételével örökségét el nem adhatja, hanem a fentiek szerint csak elzálogosíthatja.

4. Ha a hadba szolgáló ember (a nemeseket kivéve) elakarna zálogosítani örökségét, jelentse be a tiszteknek, kik szálljanak ki a helyszínére s azt szemléljék meg s ezeknek megfelelően eszközöljék a zálogba adást; ki a tisztek beavatkozása nélkül fogad valamit zálogba, az adott summát elveszti; hasonló eljárás követendő a fenti birság terhe alatt a zálog visszabocsátásánál is.

Nagyon lényeges intézkedést foglal magában végül a 20. articulus, mely megállapítja, hogy ha valaki a székely vitézlő rendből a hadban való felhívásra meg nem jelenne s meg nem jelenését nem igazolná, a fejedelem által halállal büntetendő, de örökségét el nem veszíti, s ha a fejeváltás megengedtetik, jószágát, örökségét elzálogosíthatja.

Ezek az intézkedések nyilván arra irányultak, hogy a székely örökségeket biztosítsák, hogy a hadviselés kötelezettség alapjául szolgálhasson, de a mint láttuk, a gyakorlati keresztül vitel nem teljesen felelt meg ezeknek. A régi székely öszabadság sohasem tért vissza, a székely nemzetgyűléseknek csak a hire maradt meg, a székely birtok jogi természete teljesen megváltozott, a drabantok s a lófők jogainak a megvédésére közérdekből a fejedelmi hatalomnak kellett közbelépnie; a székely főrendek teljesen magukra öltik a nemesség jogait, a melyek a vármegyei nemesség

mintájára kezeltetnek ebben a korban, a székely birtok mellett fellép a nemesi birtok fogalma s alig marad egy parázs birtok, mely az ősfoglalási jelleget megtartja, a ius regium térhódítása következtében teljesen kidomborodik az, hogy a székely embernek ősi jogait épp úgy mint megszerezte, a folytonos háboruszkodás közepette vére hullatásával kell meg is tartania; s bár a donáció a székely alkotmányt kivetkőztette jellegéből, közjogi vonatkozásaiban egészen más hatást idézett elő, mint egyebütt, módot kívánt nyújtani a hadviselési kötelezettség teljesítésének, amelyet a székelység abban az időben is, midőn a magyar nemesi felkelések már csak parodizáltak, a legujabb időkig a legnagyobb áldozatok árán s hősiességgel teljesített is.

Ez magyarázza meg azt, hogy az erdélyi fejedelmek a donationak a Székelyföldre való bevitelével saját hatalmuk növelése s ezzel a kis Erdély katonai erejének növelése érdekében is iust akartak elérni, ez az oka annak is, hogy bármennyire nem is szívelték a székely ősi szabadságnak a még fenn maradt silány maradványait sem, mégis a mint a Compillata Constitutiók II. rész 1. címében foglalt fejedelmi Conditiókban a székely privilegiumok fenntartására biztosítékot kellett nyújtaniok; így Barcsay Ákos 1658-ban conditio X. és XVII. pontjában, Kemény János a conditio X. és XVII. pontjában, nemkülönbén hasonló pontok alatt Apafi Mihály is, s ennek így is kellett lennie, mert ezek a „Conditio” teljesen analogok voltak a királyi hitlevelekkel; ez magyarázza meg azt is, hogy a székelyeknek, kik az idők viszontagságai közepette vagonilag tönkre nem jutottak, így a helyzet nyomása

alatt jobbágyak nem lettek, épp oly nemeseknek tartottak alkotmányi szempontból, mint a donatarius s armalis nemesek, s az az elv, hogy minden székely egyaránt nemes, meg nem inoghatott. Ily állapotban s jogi garanciák közt találta a székelységet az erdélyi fejedelemség megszűnése is. Ezek folytán a Leopoldi diplomának is kellett foglalnia magában oly intézkedéseket, a melyek a székelység kiváltságait, ősi állapotát biztosítják, s ezek szerényen meghuzódnak a Leopoldi diploma 14. pontjában, mely szerint a székelyek a mint eddig, úgy ezután is legyenek mentesek minden adózástól, téli és nyári katonai tartástól, dézma adástól és azon jószágaik után való szolgálatoktól, melyeket a hadviselés terhe alatt (cum onere insurgendi) birtokolnak. Kötelesek azonban a haza oltalmára önköltségükön katonáskodni. Ide nem értetnek a székelyföldi nemtelen zsellérek. Ebben a pontban kidomborodik a székelyek hadviselési kötelezettsége, mely a szó legszigorubb értelmében fogatott fel; ennek értelme különösen kidomborodott alig 70 év elteltével, midőn a székely rendi állapot és alkotmány ismét nevezetes átalakuláson ment keresztül, s igénytelen véleményem szerint ez az átalakulás, a melyet majd röviden ismertetni fogok, szolgálhatott kiváló tudósunk néhai Hunfalvy Pál ama merőben téves teoriája alapjául, a mely szerint a székelyeket a királyok által letelepített népnek tartja. De mielőtt még ez átalakulásra rátérnénk, szenteljünk egy pár szót a székelység helyzetének, melyben 1690—1760-ik évig volt.

Dr. Endes Miklós.

BCU Cluj / Central University Library Cluj A nagyilondai Préda család.

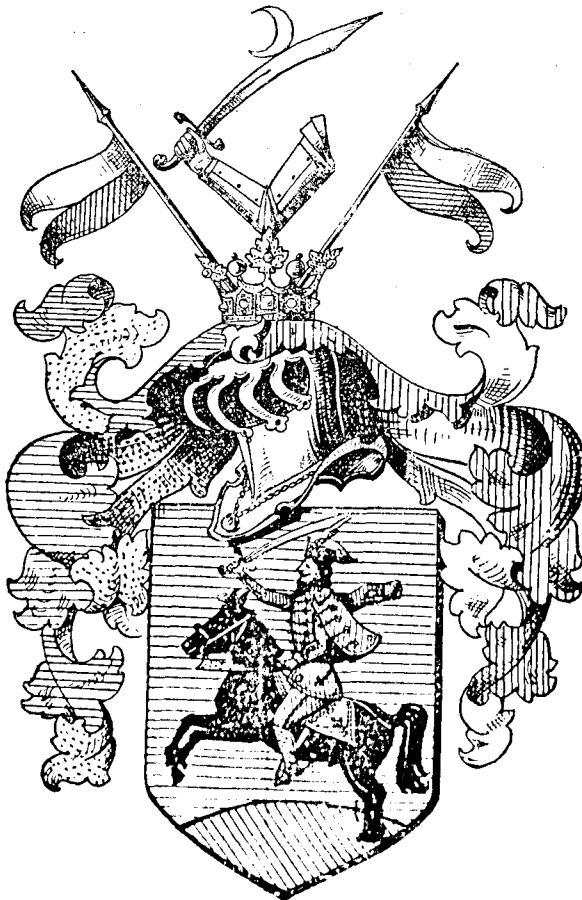
A nagyilondai Préda család, mint előbbi Soltetz neve mutatja, német eredetű. Valószínűleg Magyarország éjszaki részéről származtak Erdélybe, Nagy-Ilondára.

Nemességet Scholtetz János kapott 1579-ben Báthori Kristóftól, 1 malommal együtt; ekkor — valószínűleg, mert alapos prédálást vitt véghez az ellen soraiban — a „Préda” melléknevet kapta; később a család ma ismert ága letette teljesen a Soltetz nevet, s csak a Prédát használta.

A nemességszerző Jánoson kívül számos Soltetz vagy Soltutz Préda családbelivel találkozunk okmányokon.

1615-ben Bethlen Gábor fejedelem Soltetz Préda Jánost és mostoha fiait Simont és Jánost újból megnemesíti, s részükre itten új birtokokat adományoz. 1684-ben Nagy-Ilonda nagy része a Préda vagy Soltetz család tulajdona; ekkor élnek a családfán előforduló János és fia Gábor. (Km. Szolnok lt. P. 7.)

1689-ben II. Apafi Mihály

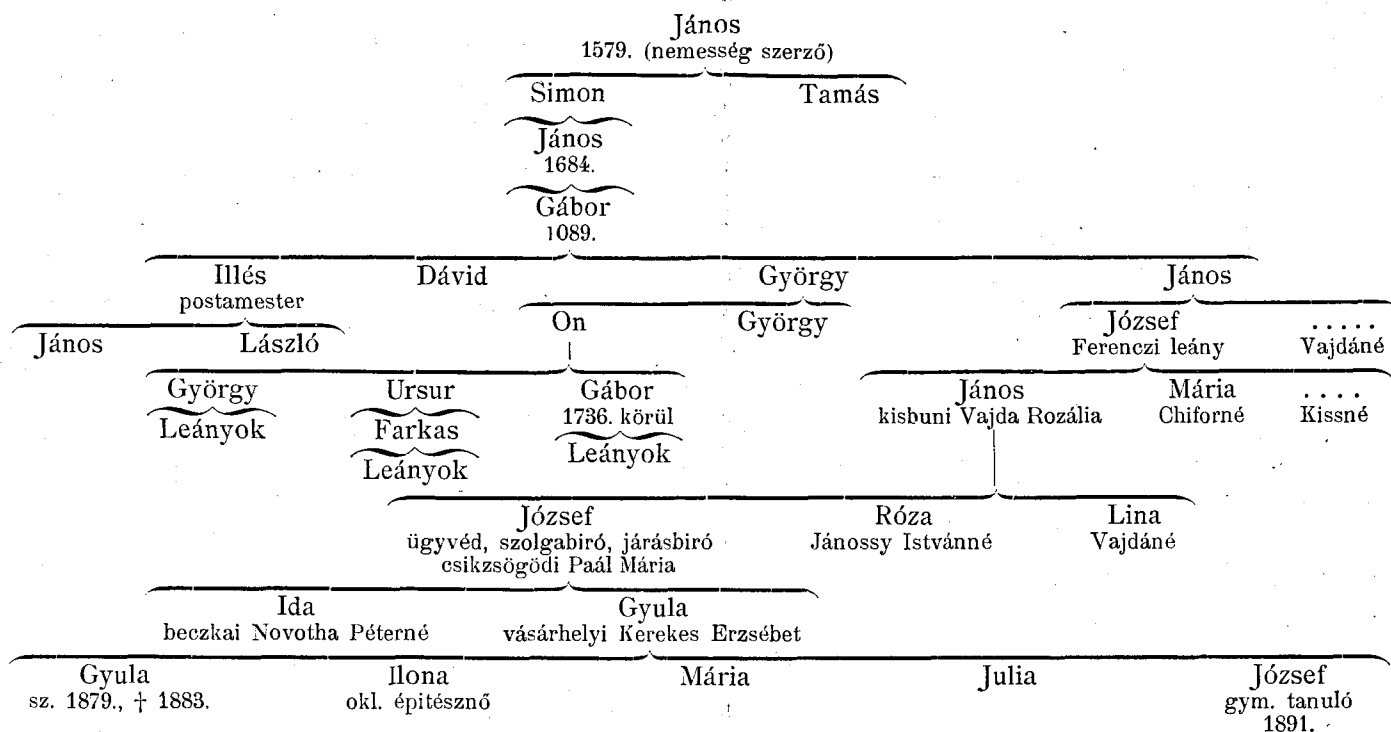
Soltetz Kozma személyét újból megnemesíti, egy házastelket ajándékoz neki, melybe nagyilondai Préda Gábor idevaló nemes jelenlétében beigatták (Km. prot. Kmita 29—30.)

1770—73-ban Nagy-Ilondán birtokos nemes Soltetz Préda János és György; János 1784. körül kerületi tisztviselő volt; unokája — József — ügyvéd, majd szolgabíró, végre járásbíró volt Magyar-Láposon. Fia Gyula — Beszterce-Naszód megye irodaigazgatója — hirneves vadász; leánya: nagyilondai Préda Ilona, okleveles építész.

A család czimere: kék mezőben, zöld czímertalpon ágaskodó fekete lovon — vörös ruhás, mentés, sárga eszímás, barna — kék kuesmás vitéz, jobbában kivont karddal, baljában a kantárszárat tartja.

Sisakdísz: sisakkoronában ezüst-kék, arany-vörös zászlós kopja közt könyöklő páncélos kar görbe karddal, fölötte félhold. Takarók: vörös-ezüst, kék-arany.

A család leszármazása következő:

A családnak 1579-től mostanig folyton van birtoka Nagy-Ilondán. Régi udvarházuk romokban hever.

Gábornak (1689.) György fia és ennek utódai teljesen eloláhosodtak, s a Préda vagy Soltetz Préda név helyett csak a Soltetz, vagy oláhosan Soltuc nevet használják.

György testvére János a ma ismert ág megalapítója; ez az ág megmaradt mindig tiszta magyarnak.

A család történetére vonatkozó adatok nagyilondai Préda Gyula irodaigazgató ur tulajdonában lévő, 1846-ban kelt nemesség igazoló oklevélben foglaltatnak.

Sebestyén József.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A nagybölöni Bölöny család.

Írta és kiadta (kézirat gyanánt 100 példányban) nagybölöni Bölöny László. Kolozsvár, az »Ellenzék« könyvnyomdája. 1903. 8° VIII. + 332. + 116. ll.

Érdekes és követésre méltó munkát végzett Bölöny László, midőn családja monographiáját megírta és tetemes áldozatok árán egy vastag kötetben közreadta. „Tanuló korom óta egy egész életet szenteltem rá, hogy egyéb foglalatosságom és hivatásom mellett családom történetét kikutassam és följegyezzem“ mondja előszavában és valóban könyve olvasása meggyőző arról, hogy hosszú munkáskodás gyümölcsét élvezhetjük.

A munka 4 részből áll. Az első rész „Az ősnemzetség korszaka a XVI. század második feléig (1562-ig)“ címet viseli. A második részben a család forrongó korszakát (1562—XVII. század végéig) írja le. A harmadik részben kapjuk az új korszakot (XVIII. és XIX. sz.). A munka befejező része pedig a 116 oldalra terjedő okmánytár.

A bevezetésben a genealogia-írás mai fontosságát vitatja, de inkább szociális szempontból tárgyalva a kérdést, mély bepillantást enged az író lelkületébe, érzelmvilágába. A hang keserű, tele aggodalommal a jövő iránt és talán nagyon is érvényre jut benne — az antiszemitizmus. »Minden család genealogiája összeírandó volna, hogy láthassa a világ: vajjon magyarok, zsidók, avagy korcsok irták-e alá azt a váltót, melynek következtében Magyarországon a magyarság érdeke muszka vagy német csödbe jut.«

A munka legkevesebbé sikerült része az „ősnemzetség“ korszaka. Süppedékes talajra jutott az író ép

ügy, mint valamennyi elődje, ki mélyebben nyult bele a székelyek őstörténetének chaosz-szába. A becsületes munkát csak javára írhatjuk Bölöni Lászlónak, de mentségül be nem tudhatjuk. „Egy hosszú-hosszú kettős fasornak az egyik végén állok, nézek a sorok közt; de a másik végét nem láthatom, mert a láthatár végén egymásba összefoly a két sor és megakadályozza a továbblátást.“ Elmerül e kettős fasor nézésébe, a főszege kép elragadja a lelkét és megfösti azt, a mi már túl van a láthatáron.

Hosszasan foglalkozik a székely nemzetségekkel, bár egészen eredeti, de legkevesebbé sem indokolható alapokon. „Minden székely egyszersmind nemes ember is lévén, másfelől bizonyos nemzetséghez tartozott, nemzetségtől született, »de genere« írhatta magát és kellett is, hogy írja és megnevezzé minden lustrakor, mert csak úgy juthatott valamely polgári avagy katonai hivatalba s csak úgy tarthatta meg azt“.

A székely nemek és ágakkal már részletesebben foglalkoztam e lapokban (1., 2. szám) és volt alkalmam rámutatni, hogy a székely családok nem kötötték magukat valamely genushoz, a „de genere“ kifejezést pedig egyáltalán nem használták, legkevesebbé a lustrák alkalmával és legkevesebbé valamely katonai avagy polgári hivatal elnyerése céljából. Bár e kérdés rendkívül érdekes, de ez alkalommal nem kívánok annak fejtegetésébe bocsátkozni.

Az idézett szavakban egy téves hypothezist állított föl Bölöni László és ez a botlások egész sorozatát vonta maga után. A mű érdeméből mit sem fog levonni, ha föltárom itt-ott elötűnő hibáskáit, a szerző „ideális subjektív fölfogásának“ föllángolásai ezek.

Téves nézete folyományaként most már kijelenti, hogy: „a nagybölönyi Bölöny család törzsköcs székely család, mely körülmény valósága **egyuttal** a család nemessége mellett bizonyítja annak „*de genere*“ származását is“. S bár beismeri, hogy a „Bewlewn“ nemzetségre sehohsem akadt, mégis ettől származtatja családját.

Irnák 3000 hun harcossza között keresi a Bölöny nemzetséget, hiszi, sőt *Bölön község létezésével* igazolni is kívánja, hogy az akkor valóban virágzott. S mint-hogy a letelepülő nemzetségektől vették nevöket a községek, következik, hogy a Bölön nemzetség foglalta el azt a helyet, mely később Bölön község néven szerepelt. Tudni véli azt is, hogy a család nevét a bölénytől vette, **mert** ez állatfaj éppen az ázsiai déli Oroszország és a Kaukasz hegyláncz déli vidékein élt, ahol az ősi magyarok laktak.

A következtetések lánczolata itt még nem szakad meg. Hiszen ha a Bölöny nemzetség a maga nevét még Scythiában kapta s hozta magával Daciába, akkor ebből az is következik, hogy a „Bölöni család, illetve nemzetség már Scythiában virágzó nemzetség lévén, mely hatalommal és névvel birt — ezen családnak élete **legalább is** 2—3 ezer éves . . .“

Kövári statisztikája nyomán kiszámítgatja a nemzetségek számarányát és kifejti, hogy „a bejövö Bewlen* nemzetségnek 100 ezer tagja volt.

Ime hová vezetett egy pillanatnyi elfogultság, egy latnyi túlhajtott ambíció, egy csipetnyi hiúság!?

Az oklevelek világában legelőbb Nagybölöni Illés fia Bölöny Péter jelenik meg, Lábatlani János székely ispán 1459. nov. 26-án kiadott ítélet levelében. (Sz. Okl. I. k. 182., de felvéve az okmánytárban is 2 sz. alatt a forrás megjelölése nélkül.)

Sajna — itt ismét egy tévedésre kell rámutatnom. A nagybölöni Bölöny családnak aligha van köze ehhez a Bölön községben lakozott Péterhez, mert ez — **a háportoni Forró család őse volt.** Bizonyos ez Salamonfi Mihálynak 1415. jul. 31-én kiadott bizonyosság leveléből. (Sz. Okl. I. 109.) Itt olvasom, hogy: „Item de Bewlen Petrus ditus forro, Stephanus filius Benedicti, Benedictus filius Pethew“, vagyis: továbbá Bölönről a „Forrónak“ nevezett Péter, Benedek fia István, Pető fia Benedek. Ep így Csáki László erdélyi vajda 1427-ki okmányában: „Symon et Blasius dicti forro de Bewlen“. Hasonlókép Mátyás királynak 1460. aug. 15-én kelt új adomány levelében: „Simonis filij condam Petri forro dicti de Belen“. (Sz. Okl. I. 185.) Vagyis az oklevelek világos tanúsága szerint a Forró család azon tagjai, kik ez időben (XV. sz.) Bölönben laktak Bölönieknek nevezettek, ép úgy miként a Szentgyörgyön lakók Szentgyörgyieknek és az Angyaloson lakók Angyalosiaknak és csak 1479-ben állapodnak meg végleg vezetéknevükben s ezóta használták kizárólag a **Forró** nevet: „Nobilium Michaelis, Nicolai, Johannis et Blasij *Forro de Naybewlen*“. (Sz. Okl. I. 226.) A ki kissé jártas az őcs székely családok történetében, tudja, hogy a Kálnoki, Mikó, Nemes családok ősei „Hidvégieknek“, az Aporok ősei „Kézdiéknék“ stb. nevezettek.

Az okmányok nem engednek kétséget az iránt,

* A család, nemzetség és község nevének leírásánál eset-ről-esetre követem a szerzőt, ki ebben folyton ingadozik, a mit maga is észrevett és egy fejezetet szánt a család nevének tisztázására.

hogy a XV. század második felében Bölön község a Forró család birtoka volt, hogy e szereplő primor család osztozkodott volna egy másik — a mint B. L. képzeli — hason szereplésű és ép oly hatalmas családdal **egy** község határán: ezt én határozottan kétségbe merem vonni. Sőt kétségbe vonom azt is, hogy valaha a Bölöni család valamely tagja mint primor lustrál volna; megmondom miért. Báthori Zsigmond 1584-ben Bölöni Péter és Mátyás jobbágyokat (providos agiles) minden adófizetéstől felmenti. (Okmt. 3. sz.) 1609-ben Báthori Gábor által felsőcsernátoni Bölöni Gergely és általa Bölöni István, Péter és Miklós a gyalog rendből lófővé emeltetnek. (Okmt. 4. sz.) Ugyancsak Báthori Gábor sorozza 1608-ban a maros-zéki gyalogosok közé Bölöni Bálintot. (Okmt. 5. sz.)

Bethlen Gábor 1619-ben Bölöni György és Miklós udvari gyalog vitézeknek számos társukkal egyetemben adományozta Uj-Torda pusztá mezővárost (Okm. 7. sz.)

Tehát éppen a B. L. által felmutatott okmányok tesznek tanúságot arról, hogy a Bölöni család tagjaival mindig a 3-ik rendben találkozunk, ebből emeli ki a fejedelem lófőkké őket, vagy éppen a jobbágyságból viszi a 3-ik rendbe — de primori szereplésükre adat nincs. Később, Bölöni Gáspár az udvari secretarius tehette volna, hogy a székelyföldön primorként lustráljon — de nem tette; utóda pedig csakhamar Erdély földjét is elhagyják.

Itt akarom felemlíteni azt is, hogy nincs okmány még arra sem, a mivel bizonyítani lehetne a család szereplését Bölönben, de ez már nem különös, hanem igen is kézzel fogható, természetes. A család azon tagja, ki elköltözött Bölönből Csernátonba, Polyánba vagy bármely más községbe: az kapta a Bölöni nevet és pedig ép azért, mert Bölönből való volt. Tehát nem a Bölöniek adtak Bölön községnek nevet, hanem a község őcs nekiük, a mint az majdnem kivétel nélkül mindig így történt.

A család voltaképeni története Bölöny Gáspárral kezdődik, ki 1604—20 között a fejedelmi cancellárián hivataloskodott és egész a fejedelmi titkárságig vitte. A hosszú udvari szolgálatban kiváló érdemeket szerzett, e mellett bizalmas embere Thurzó nádornak is.

Erdemeihez méltóan a szerző 4 fejezetet szentel emlékének. Most biztosabb alapokon, határozottabb történelmi nyomokon Bölöni László is biztosabban halad kitűzött célja felé. Nagy munkássága, melylyel az adatokat összeszedte, rendezte, feldolgozta, itt tűnik ki. Mondhatni óriási erőt fejtett ki minden kis aprólékos részlet megszerzésére, megőrzésére, írói kvalitása is itt domborodik ki.

B. Gáspárnak utóda nem voltak, hasonló nevű unokaöcsését adoptálta, ez terjesztette tovább a családot. Fia *István* szilágysomlyói vártiszt, unokája *Sándor* már Krasznamegye alispánja, ugyancz a hivatal viseli ennek fia *László*. Az itt említett Lászlónak testvére *Sándor* Középszolnokmegye alispánja, ők ketten két nagy ágazatban hozták le a családot napjainkig. Törvénykezéssel, prókátorsággal foglalkozott főleg a család valamennyi tagja.

Felöltő alak *III. József* országgyűlési képviselő, azután a kolozsvári nemzeti színház intendánsa, kiváló költőnk, kinek „Hét esillagból van a gönczöl szekere“ és „Sir a kis lány a Balaton partján“ kezdetű dalait mindenki ismeri széles e hazában. Egy vagyont költött a kopott kolozsvári színház renováltatására.

Olyan honleányt is adott a család, mint Bölöny Ágnes: nagy Kölecsink édes anyját! Itt egy tévedést hoz helyre B. L. Eddig úgy tudtuk — Vajda Viktor nyomán — hogy B. Imrének volt a lánya Kölecsi Péterné. B. L. tisztázta a kérdést és beigazolja, hogy **B.**

Ádámnak és Bydeskuti Máriának leánya volt Kölcei Ferencz édes anyja.

Végezetül a címerről kívánok egy pár szóval megemlékezni, ezt B. L. így írja le: Kék mezőben zöld téren öt águ korona felett pánczélos kar könyököl görbe magyar kardot tartva, melynek hegyére véres fő van szurva, a vért fölötti koronás sisak fölött magános csillag. A foszlány jobbról aranykék, balról ezüstvörös. Ajtai Sámuel egykori feljegyzésében a címér leírása mellé följegyezte az 1610. okt. 10-ki datumot, de e keletet B. L. sem tudta megfejteni.

A munka elején diszes kivitelben találjuk a címér színes rajzát, ez azonban B. L. meghatározásával össze nem egyeztethető. A leírásban kék, itt zöld udvar van, ellenben hiányzik a zöld mező. A sisakdisz 8 águ csillag, ezt nem hangsúlyozza a leírás. A jobb felőli takaró

aranykék helyett aranyfekete. Melyik most már a helyes? A leírásban rangkoronát jelöl meg a szerző, ebben a részben helyesnek tartom a rajzot, hol sisak korona foglalja el az udvar alját.

Általában az egész munkáról csak dicsérőleg emlékezhetünk meg, még ritkaság számba megy ily-szerű munka megjelenése s a mit itt-ott láttunk, az is gyarló tapogatózás. Bölöni László munkája, daczára hibáinak, a számottevő művek közé sorolandó. Már a munka terjedelme meggyőz komoly szándékáról. Sajnos a kivitel illetőleg a nyomdának mit sem juttathatunk az elismerésből, pongyolaságát néhol alig-alig lehet takarni, az okmánytár meg annyira tele éktelen sajtó-hibákkal, hogy szinte olvashatatlan.

Sándor Imre.

Gúnyvers az 1837–38-iki erdélyi országgyűlésről.

Az 1834-iki országgyűlést berekesztő királyi leirat (1835. febr. 6.) miatt, mely az országgyűlés szellemét szigorúan kárhóztatá, az alkotmányt felfüggeszté s mely minden polgári és katonai hatalmat Esztei Ferdinánd főherczeg kezében összpontosított, V. Ferdinánd trónralépése után is még mindig tart a felzaklatott hangulat. Az ifjuság a főherczeg ablakai előtt kihívó dalokat énekel s a földbirtokosok néplázadástól, új Hóra-világtól félnek.

Az országgyűlés felosztatása után a kormány hozzálátott az ellenzék megfélemlítéséhez. Az ellenzék vezérférfiait üldözni kezdte, ezért volt kénytelen Szász Károly a nagyenyedi jogtanárságot a mértan-tanítással felváltani, ezért kellett br. Kemény Dénesnek külföldre menni. A legnagyobb baj azonban br. Wesselényi Miklóst érte, ki ellen a királyi táblán keresetet indítottak. Magyarországon is épen így volt. Kossuth Lajos, Lovassy László, az országgyűlési ifjuság vezetői, elfogtak és bezárattak.

Ezalatt Erdélyben a hangulatot mindenképen szelídítették s országgyűlést készítettek elő, melyen a kormány az életbe léptetett rendszert törvényerőre törekedett emelni.

Az országgyűlés 1837. ápr. 27-ére lett kihirdetve, de nem Kolozsvárra, hanem Nagyszebenbe, mivel az ifjuság befolyásától tartottak. Már ez is sérelmes volt, mivel egy évvel később hivatott össze, mint a hogy a törvény rendelte, ugyanis Erdély alkotmánya szerint már 1836-ban össze kellett volna hívni az országgyűlést.

A királyi biztos Esztei Ferdinánd volt, ki még mindig nem választott, hanem kinevezett tanácsosokkal kormányozta az országot; s a nehéz kérdésekben a bécsi udvar akarata és saját tetszése volt az irányadó, nem pedig a törvény.

A királyi előterjesztés az új királynak a törvény által rendelt hódolati eskü letételét, az erről kiállítandó oklevél beküldését, a már régóta megüresedett hivatalok betöltését és megerősítés végett a felséghez való fölterjesztését, s az 1791-iki LXIV. törvényezikben¹ kinevezett rendszeres bizottságok munkálatainak a mostani viszonyokhoz való alkalmazását tette a rendek köteleességévé.

Az országgyűlés elnöke Nopcsa Elek, a hazai törvényekben jártas, udvari ember volt. A conservatív

párt vezére br. Jósika Sámuel, az ellenzéké id. gr. Bethlen János. De mivel az országgyűlés folyamán Nopcsa Elek erdélyi udvari kancellárrá neveztetett ki (1837. szept. 1.), helyette br. Kemény Ferencz lett a Karok és Rendek elnöke.

Az országgyűlés kezdetén már látszott a kormány kiengesztelő eljárása, mert már a királyi előterjesztésben említés sincsen téve az 1834-iki országgyűlést bezáró királyi leiratról; sőt a kormány jelét adta annak, hogy hajlandó teljesíteni a rendek azon követeléseit, melyeknek törvényes alapjuk van. Maga az elnök indítványozta, hogy az országgyűlési jegyzőkönyvön² és irományjegyzőkönyvön³ kívül szerkeszték meg a beszédek tárá⁴ is, melybe a kik egész terjedelmekben kívánják beszédöket beigtattatni, az országgyűlés által választandó bíráló bizottság beleegyezésével beigtattassanak és kinyomassanak. Ezt az indítványt a Karok és Rendek egyhangulag elfogadták s így a szabad vélemény és a szabad szó harcz nélkül egyszerre biztosítva lett.

A hivatalok betöltésére vonatkozólag azonban már kifejezést adtak azon nézetöknek, hogy Erdély alkotmánya nem ismeri a kijelölést; az ország nemzeti fejedelmei alatt szabadon választotta tisztviselőit; s kérték a királyt, hogy e jogát a nemzetnek tartsa meg.

Ezután megtörténtek a választások s a király aug. 31-én már meg is erősítette a felterjesztettek közül az érdemesebbeknek látszókat s mindenik állást betöltötte, kivéve a nemzeti katonaság tábornoki állását, mivel ezt ez idő szerint nem tartotta szükségesnek.

A kinevezések, ha nem is mindenben, nagyobb részben mégis megfeleltek a közóhajtásnak s így a választásoknál az ellenzék most is győzött, kiknek vezére, mivel Wesselényi és Szász Károly nem jelenhettek meg, gr. Bethlen János lett. Az ellenzék érellyességének kell tartanunk azt is, hogy meghiusította a kormány azon szándékát, hogy Esztei Ferdinánd főherczeg választassék meg Erdély kormányzójává. Így a sanyargatott kis ország megmenekült terhétől s

² Teljes czíme: Erdély nagy fejedelemség 1837-ik esztendőben április 17-én N.-Szeben szabad királyi városban hirdetett ország gyűlésének jegyző könyve. Szebenben. 2°.

³ Teljes czíme: Erdély nagy fejedelemség 1837-ik esztendőben április 17-én N.-Szeben szabad királyi városában kihirdetett ország gyűlésének iromány könyve. Szebenben. 2°.

⁴ Teljes czíme: Beszédek tára záradékkal az 1837-iki ország gyűlési jegyző könyvhöz. N.-Szebenben 1837. 2°.

¹ Az 1791. LXIV. t.-cz. a rendek kebeléből kiküldött rendszeres törvényelőkészítő bizottságokról szól.

helyette egy alkotmányos érzelmű hazafi és erdélyi főúr, gr. Kornis János lett az ország kormányzójává, a gubernator.

Hosszura nyulván az országgyűlés, a felség 1838. febr. 19-én kelt leiratában figyelmeztette a rendeket, hogy siessenek az alkotandó törvényeket felterjeszteni, mert az országgyűlés csak márcz. 31-ig hosszabbított meg s elhatározta, hogy akkor multhatatlanul berekeszti. A rendek ekkor újabb meghosszabbítást kértek, de eredmény nélkül.

Mikor már küszöbön volt az országgyűlés berekesztése, a rendekben felébredt az alvó lelkiismeret s a márcz. 29-iki ülésen indítványozták s el is határozták, hogy a sérelmek vétessenek elő. A sérelmek kidolgozására már rég bizottság volt választva, mely munkálatát be is végezte, mindazáltal az 1834-iki országgyűlés feloszlásából származott országos sérelmek egész terjedelmükben még mindig nem olvastattak fel. Ezért e munkálatok felolvasását és napirendre tűzését kérték az elnöktől, ki e tárgynak más napra való halasztását ajánlotta, mit a rendek elfogadtak.

Másnap, márcz. 30-án, újból felszólalás történt e tárgyban, s kivánták a rendek, hogy a szóban levő munkálat olvastassék fel s tűzessék ki a napirendre. De a királyi kormányzók ezt nem helyeselték s előadta, hogy a hátralevő időt a megkezdett tárgyak elvégzésére kell fordítani s új tárgyaláshoz nem lehet kezdeni.

Erre a rendek óvást⁵ adtak be, melyben mind a 9 magyar vármegye és 5 székelyszék követői kijelentették, hogy azon okból, mert el vannak zárva a mult országgyűlés feloszlását érdeklő és az ezt követő sérelmeknek a felség elé való juttathatásától, azért *Óvás* formába igtatják s ebben sorolják fel a sérelmeket, annál is inkább, mert azok napirendre való kitűzését és tárgyalását többszöri sürgetéseikre sem nyerték meg. Az óvásban előadják a következőket: hogy az országgyűlés törvényellenesen oszlattatott el, hogy az ország rendei alkotmány felforgatásra czélzó törekvéssel méltatlanul vádoltattak. Sérelem br. Wesselényi Miklósnak országszerte üldözése, bíróság elé állíttatása s elítéltetése oly tettért, melyre nézve „a RR. részéről közhelybenhagyást nyert“;⁶ s sérelmes az, hogy „néki arra, hogy magát védelmezhasse, út nem nyitottat.“⁷ Sérelem ifj. gr. Bethlen János, professor Ertsei János, Csejdi János, Gyula Fejérvári ids. Farkas Sándor, br. Kemény Pál, br. Apor József⁸ és mások szabad szóért üldöztetése, kiket a közgyűlés nem talált hibásoknak, mert „ez által nemcsak az egyes hazafiaknak személybátorsága, hanem a törvényhatóságoknak és országgyűlésének is tanácskozási függetlensége meg van sértve és következőleg az alkotmányt éltető szollás szabadsága.“⁸ Az óvás záradéka pedig a következő: „Mind ezeket ezen epochalis sérelem illő felvilágosításául előadva, ezennel ellene mondunk mindazon törvényellenességeknek, melyek az elősoroltakból kitetszők, és fenntartjuk küldőinknek ezek felterjesztése, orvoslás, s főként biztosítás eszközlése véget, a legközlebbi országgyűlésen ujjonnan leendő felléphetés aránti törvényes jogukat.“⁹

Az országgyűlés 1838. márcz. 31-én oszlott el s legfőbb érdeme az, hogy az ország alkotmányos kormányát visszaállította.¹⁰

Ime Erdély gubernatori korszakának naplementi jelenete. Még érezzük a sivár idők nyomasztó hatását,

⁵ Lásd: Jegyzőkönyv: 721—736. l.

⁶ L. u. o. 730 l.

⁷ L. u. o. 731 l.

⁸ L. u. o. 734 l.

⁹ L. u. o. 736 l.

¹⁰ Források: Kóvári László: Erdély történelme. Hóke Lajos: Magyarország újabbkori történelme.

de a felébredt nemzeti érzelm már keresi a kivezető utat a tespedés sivár birodalmából. Még nincs ereje, hogy lerázza a rabbilincseket, de szíve és lelke a szabadság fenkölt eszméivel, telik be. Nem hajt többé némán térde zarnok kényura előtt, de fennen hirdeti lelke magasztos vágyait. A bécsi árnyak sziszegve tűnnek el a homályos háttérben, helyet adva nemzeti eszményeink dicső vezéralakjainak.

Ha kutatjuk e vajudó korszakban élt emberek lelkiállapotát: felőlő mérvben fog jelentkezni a gúny, s ez terméshet. Vigasztalás, bizalom, remény mi kevéssé tölthette be a kebleket a haza tátongó sebeinek láttára. Gyógyír, balszam kell a hegedő sebekre s ha ez nyomban nem kínálkozik, keservben ömlik ki a hofibú. Keserv, ironia, gúny, satira: tejtestvérek; egy volt tápláló dajkájuk, az elégedetlenség. A lefolyt országgyűlés pedig számos okot szolgáltatott a megmegnyilatkozó elégedetlenségre.

Az általános elkeseredést élénk színben tünteti fel az itt bemutatott gúnyvers, mely párt és felekezeti különbség nélkül az országgyűlés vezető, szereplő tagjai ellen irányul. Maró gúnyval ostorozza az országgyűlés tagjait, kik — bár kényszerűlten — tehetetlenül állnak az önkénynyel szemben. Sokszor kiméletlen és igazságtalan, de mindig jellemző. Röviden, pár sorban végez mindegyikkel, de felkutatja legelrejtettebb hibáit is. Megesipdeli, szurkálja, leszólja, elítéli sorban Erdély akkori társadalmának éppen a zömét, nem azért, mintha nem volnának jó hazafiak, de, hogy miért nem *jobb* hazafiak. Keresi bennük a „haza igaz gyámolat“, de nem találja azt.

A maró gúny éle legelőbb a *Telekietek* találja s itt a legigazságtalanabb. Kiméletet érdemeltek volna mind a hárman: *Domokos* az ellenzék jeles tehetségű vezére, *László*, kiben az adott szó szentül tartása, merész bátorság, szilárd szabadelvű demokratia, önzetlen hazafiasság összpontosult, ki, midőn egyetlen egyszer maga magával ellentétbe került: golyóval oltotta ki életét. És *Fözsef* tántoríthatatlan becsületesség és igazságszeretet példányképe, a kitünő tudós és író, Erdélynek 1842-től főkormányzója.

Azután a *Kemények* ellen fordul éles fullánkja. Sofiszasággal vádolja *Dénest*, ki Wesselényi Miklósnak a szabadelvű törekvésekben hatalmas vezértársa volt és a híres kolozsvári országgyűlésnek — melyen az uniót kimondták — vezérszónoka. Rokonai befolyásától félti *Domokost* és következetlenséggel vádolja *Fözsefet* a híres történetbuvárt, az Erdélyi Múzeum alapvetőjét.

Megtámadja *Weér Farkast*, ki az ellenzék sorában megrázó mély hangjával és velős szónoklataival tünt fel s utóbb Belső-Szolnok főispánja lett.

Nem kerültek ki ostoresapásait a *Bethlenek* sem. *János*, ki az 1834-iki erdélyi diaeta összehívásáért küzdött, *Gábor*, a kincstárnok unokája és *Lipót* a kincstárnok fia lesznek czéltáblái.

Azután sorra következnek a *Bánfiak*. Az 1838-ki pozsonyi országgyűlésen elhunyt *László* és a főkormányzó fia: *György*.

Kiméletlen hangon szól a *Zeyckről*, *Dánielről* a marossszéki főkapitányról s ennek fiáról *Józsefről*, ki 1834 óta minden országgyűlésen az ellenzék sorában küzdött.

Rosz társasága miatt elítéli az Erdélyi Múzeum nagy-lelkű jöltevőjét, Döbrentei Gábor neveltjét: *Gyulai Lajost*.

Következnek a zsákodi *Horváthok*: *János* a főispán és a törvénytudományokban gazdag jártasságu *István*. A kolozsvári lyceum utolsó világi igazgatója *Gál Domokos* és fia *János*. Az élezelődő *Barcsai János*, *Ugron István*, tordamegyei, — *Degenfeld Ottó*, kolozsmegyeyi főispánok és még számosan.

De ime szóljon maga a gúnyvers.

1837—8. Lát-Lelet.

Erdélynek hogy Diaetáját
Láthassad sok kabaláját,
Olvasd az alább irtakat,
Mint bizonyos adatokat.

Dics'vágyással, pénzsomjúval,
Őszve egyezett tagokkal,
Ország háza félig tele,
Mit vihet ki a jobb fele?

A' Megyékben factiókkal,
Igért 's adott húszasokkal
Választattak követeknek,
Merőbe esmeretlenek.

Nézd körül a' szónokokat,
Hányat találsz olyanokat,
Kiket méltán a hazának
Mondhatsz igaz gyámolának.

Rosszakat tűzzel dadogva,
Verbálni szét nyargalva,
Sért Gróf Teleki Domokos,¹
Úgy mint üzéskor a' vad Kós.

A' Pesti Teleki László,²
Több pökkel, mint ésszel szólló,
Akadozó galagyait,
Adja elő vett leczkét.

A' nagy bérü Kemény Dénes,³
A' sok sofismákkal tellyes,
Tud ámitni és lázszaztni,
'S a' zavarosba halászni.

Mérges, dühes Vad Weér Farkas,⁴
Ötet hivatalra vágyás
Rá birná, hogy fél Országot
Le öljön, mint egy Júnyájat.

Bethlen János⁵ factiói,
Régi rongyos maszkarái,
Már csak olyanoknál újság,
Kiket még nyom ostobaság.

Kálvinista, Jészuita
Zeyk Dániel⁶ Hypocrita,
Hogy a' rosszat követhette,
Magát 's Hazát eltemette.

Bánffy László⁷ ön Hazánál
Ülhetett csak a' Lóczánál.
Már most akar a' Hazánál
Fenn-ülni a' Zöld-asztalnál.

Alma messze ha eshetne
Fájától, még csak lehetne
Zeyk Jósibül⁸ tán valami,
De így bizony szinte semmi.

Artatlan Gyulai Lajos,⁹
Ennek dolga nagyon bajos,
Jóra vonná ön jósağa,
Rosszba viszi társasága.

Bolond, büszke Horváth János,¹⁰
Képzí, hogy ő is Deákos,
Vagyon benne nagy kevélység,
Héj nagy czéda a szegénység.

Tudós bátyja Horváth István,¹¹
Nem adhat ki semmit tisztán,
Mert eladta ez is magát,
Rothadt bőre esalta vargát

Kemény Domokos¹² magába,
Nem rossz volna a' Hazába,
De sógora és rokoni,
Nem tudják a jót követni.

Azt gondollya Gál Domokos¹³
Cameleon tette okos,
Istent, királyt, hazát megcsal.
S minden hivatalt majd fellal.

János¹⁴ fiának van esze,
Ha nem vinné vágya messze,
Így feleség. 's sebess lábbal,
Meg él Mikefalvával.

Fennyen óral Katona Pál,¹⁵
Ki most csak azért nem szolgál,
Mert volt gyáva Szólgabiró,
Judiciummal sem bíró.

Boér Antaltól¹⁶ helyyes szó
Ez előtt sem volt halható,
Most lett jó időszámoló,
De törvényhozáshoz csak Ló.

Úri rangba még csak Csikó.
Napi bérből jádzó Czikó,¹⁷
Tele üress czifra szókkal,
Quasi úri fogásokkal.

Balásné asszony unokája,
Hiszi Zarándnak Kózmája,¹⁸
Gróft lesz, Gróffal czimborálva,
Kevés Jobbágyát rongálva.

Baresay János¹⁹ mókája,
Diaetális mimikája,
Sok votumot szerzett néki,
Ez elég is lesz most néki.

Tudós Gróff Kemény Józsefnek²⁰
Hibául csak annyit tesznek,
Hogy zajos bőv tudományja,
Észét minden felé hánnya.

Az ifju Bethlen Gábor,²¹
Most azt mondja, a mit máskor,
Magszéggyelli, hogy mondotta,
Rossz betegség haza tóltá.

Durva számár Báró Apor,²²
Beszédje száll, mint léha pór,
Hazáját eladná pénzért,
Négy Kanczán vett feleségért.

Huszár Károly²³ próba ménló,
Módjára vékonyan visittó,
A Kanczák reá fülelnek,
De szökési semmit szülnek.

Ugron István²⁴ volt Fő Ispány,
Hivatalát falba rugván,
Ámbár tettét rég megbánta,
Magát mégis rosszra szánta.

Halljuk! halljuk!! Mikes János,²⁵
Olly hanggal mint Virslí-árus
Kiált; s ezért applaudálnak
S erszényébe is turkálnak.

Mondhatná Degenfeld Ottó,²⁶
Délezeg társainak Lottó!
Mért van esze s becsülete,
Kár hogy egyszer félre tette.

Több oratorok is vannak,
Kiket nevetve hallgatnak,
Ezek is mint hazafiak,
Igazásban . . . fiak.

Jobb lett volna nem születni;
E' szép Hazát vesztegetni,
Magszűnnének s nem követnék
Szász Károlyt; sőt²⁷ eltemetnék.

Midásznak néma fiai,
Ők is Haza oszlopai,
Szollanának, de nem tudnak,
Hanem jelre felugranak.

Mint Disznó fő Bokrétával,
Fel áll czifra tarajjával
Bethlen Poldi²⁸ s pártossai,
A Haza nagy Stockfissai.

Fényes Háznak ivadéka,
Fény üzésnek martaléka,
Bánffy József²⁹, tám előre
Kéne nézni, nem hátulra.

Süket Disznó a Búzába,
Úgy halgat a padjába
Teleki József³⁰ forralva,
Mi volt fülébe kiáltva.

A circumspectus Nemzetnek
Követi meglegesznek
Grófi kezek szoritással,
Comes installhatással.

Prudenségek annyira ment,
Hogy már az eszek is elment,
A melly vermet nékik ásnak,
Gondollják lessz veszte másnak.

A Taxalis Varga Czéknek
Tagjaiból úgy nyerhetnek,
Ha Suare és Sonkával
Van mindég teli asztallal.

¹ Küküllő vármegye követe. Lásd: »Erdélyi Országgyűlési Lapok«. Farkas János és Kúthy Lajos levelezése Nagy-Szeben ápril 18-án 1837, 1-ső levél (Eredeti kézirat.)

² Fogaras vidékének követe. L. u. o.

³ Alsó-Fejér vármegye követe. L. u. o.

⁴ Belső-Szolnok vármegye követe. L. u. o.

⁵ Camerarius C. R. (Kir. hivatalos.)

⁶ Kraszna vármegye követe. L. u. o.

⁷ Alsó-Fejér vármegye követe. L. u. o.

⁸ Doboka vármegye követe. L. u. o.

⁹ Zaránd vármegye követe. L. u. o.

¹⁰ Felső-Fejér vármegye követe. L. u. o.

¹¹ Supernum. Tabulae Regiae. Assessor. (Kir. hivatalos.)

¹² Királyi hivatalos.

¹³ Lycei Claudiopolitani Director. (Kir. hivatalos.)

¹⁴ Honor. Supernum. Tabulae Regiae Assessor. (Kir. hiv.)

¹⁵ Kóvár vidékének követe. L. u. o.

¹⁶ Fogaras vidékének követe. L. u. o.

¹⁷ Czikó Ferencz Doboka vármegye követe. L. u. o.

¹⁸ Kozma Diénes. Zaránd vármegye követe.

¹⁹ Királyi hivatalos.

²⁰ Királyi hivatalos.

²¹ Felső-Fejér vármegye követe. L. u. o.

²² Három Szék követe (Apor József br.) L. u. o.

²³ Kraszna vármegye követe. L. u. o.

²⁴ Udvarhely Szék követe. L. u. o.

²⁵ Kolos vármegye követe. L. u. o.

²⁶ 1838. jan. 19-én királyi tanácsossá nevezetett ki.

²⁷ Nagenyedi tanár.

²⁸ Bethlen Leopold. Camerarius C. R. (Kir. hivatalos.)

²⁹ Camerarius C. R. et emeritus Consiliarius Gub. (Kir. hiv.)

³⁰ Camerarius C. R. Consil. Hung. Aulicus. (Kir. hiv.)

Ezen éhes cerdők népe,
Törvényhozó testnek képe,
Ezt egy intés talpra rántja,
A más intés ülve tartja.

Hát a Pipás Compánia,
Mért sült belé planumába?
Az gondolta a tactika,
Áll csak jó vágott Dohánba.

Mind jó barát ki pipázik,
Egy se kém, ki tanácskozik,
Nem olly könnyű Tiszt vágyásról
Le mondani, mint egyéb másról.

Nem lehet interesse nélkül,
Csak a közjóért egyedül,
Egy sereg emberrel bántni,
S a jót csak így megkivánni.

Sonkásoktól kell tanulni,
Ők tudják jól calculálni:
Menny' votum, hány forintra
Gyülhet, s hány szelet sonkára

Vég szavam még hozzá adom,
Ezt fogadd meg úgy mint mondom,
Boldog lehetsz századokra,
Bút nem hajtól a Hazára

Bölcs Centruma a nagyoknak,
Összeállott Dictatornak,
Egyeztetés színe alatt
A titkok titka lappangott.

Míg czélzásit kivehette,
Kölcségit nem kiméllette,
Házát attól megfosztotta,
Ki csak a jót árasztotta.

Már a Nemest a paraszttal,
Őszve gyúrná erőszakkal,
Hogy a Mágna csak egyedül
Lehessen mindenem feljül

Foglalhasson méltóságot,
Hivatalt és gazdagságot,
S játszódhassék a Királyaival
Végre, úgy mint a Hazával.

Nemes követ! hol az eszed?
Merre fitul el a szemed?
Nem látod-e a kelepéztét,
Mellyet néked álnok Úr vét?

Hidjél Istent, szeress Királyt,
Ez ád törvényt, az áldását,
Csakis e kettő hatalmas,
Másban bizni rossz s ártalmas.

Bizodalmad ámitással,
Mint fizetik s családsággal,
Hogy vesznek rá, hogy veszteted
Te önn' magadnak szerezzed.

Légyen eszed szegény Nemes,
Válaszd Tisztnek ki érdemes,
Unokádnak boldogságát
Ne kockáztasd, 's fenn állását.

Kéz szorítás, kar fogásért,
Barátságos tegezésért,
Mert ezt váltja gúny, nevetség,
Mihelyt reád nem lesz szükség.

Te pedig honnyodban ülő,
Ide követeket küldő,
Válaszd Tisztnek és követnek,
Kik veled együtt nőttenek

Hadj békét az idegennek,
Téged rosszra vezetőnek,
Ne halgass álnok szavára,
Mert czéloz csak ön hasznára.

Végezetül csak azt jegyezzük meg, hogy szerzője ismeretlen, gyaníthatólag a conservatív párt embere

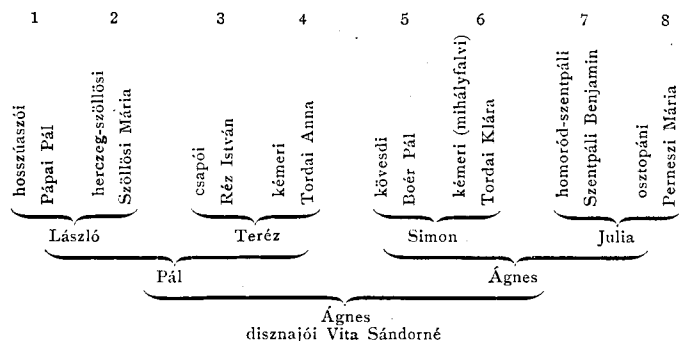
volt. Az eredeti kézirat a kolozsvári ev. ref. kollegium könyvtárában őriztetik. Köblös Zoltán.

Ö s f á k.

— Összeállította: Gy. R. —

XXIII.

hosszúaszói Pápai Ágnes, Vita Sándorné leszármazása.

1. A hosszúaszói, maros-járai (alsó járai) Pápai cs.

Források: N. J. IX. 117, 118 és 841; S. sbbg. A.; Jegy. Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (ezímeres) kelt 1608-ban, Báthori Gábortól nyerte alsó-járai Pápai György. (Orsz. It. 1608. Gy. k. 4. Lib. Reg. 229)?

alsó-járai Pápai György és Mózes produkálnak Tordán 1642-ben, előmutatván az 1608-beli armalist. Az alsó-járai ágnek nemességét igazolták bethleni gróf Bethlen Balázs és báró Kemény István és Ákos a kamarási méltóság elnyerése alkalmával. A hosszúaszói ág nemességét igazolta disznajói Vita Ödön cs. és kir. kamarás.

Czimer: Lásd S. sbbg. A. 143. táb. „Pápai v. Hosszúaszó” alatt.

NB. A maros-járai ág ily czímet használ: Kék mezőben arany koronából növekedő, balra fordított grif kinyújtott jobbjaiban egyenes kardot tart.

Sisakdísz: A pajzsalak. Takarók: kékarany—vöröszüst.

2. A herczeg-szöllösi Szöllösi cs.

Források: N. J. X. 852.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Birtoikos nemes cs. Doboka vmben már 1702-ben birtak Nagy-Iklódon. Szöllösi Ferencz 1840. körül oláh-bogáti birtokos.

Földtehermentesítési kárpoztást nyertek: Szöllösi Lila, (Kis Lajosné), Pósa (Szilágy vm.); Szöllösi Teréz Nánási Elekné) Nagy-Esküllő, Ugrócz és Pósa (Szilágy vm.) nevű helységekben levő birtokok után.

Több Szöllösi-czímet ismerünk, de hogy ezek közül melyik illeti a herczeg-szöllösi Szöllösieket, nem tudjuk eldönteni.

herczeg-szöllösi Szöllösi János 1685. körül, }
neje Morgondai Ilona (Helena) } Zsófia, n.-iklodi Dési Jánosné
(máshól Borkai vagy Boskai Zsófia, }
az Ambrus leánya Csáki Erzsébettől) } Mária, Pápai Pálné

3. A csapói Réz cs. Lásd X. 13. alatt.

4. A kémeri Tordai (alias Kolozsvári) cs. Irták magukat Mihályfalva-, Somogyom-, Torda- és Csapó-ról is.

Források: N. J. XI. 247; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Donatió 1441-ből hunyadmegyei Szent-András községre Tordai Domokos részére. (L. Gen. Füzetek 84. I.) Donatió 1568-ból egy a Rákosvizén, Torda határában levő malomra Tordai Szabina, özv. Vadai Jánosné részére. (U. o.)

Donatió 1585-ből Tordai István részére. (Fragm. T. X. pag. 689.)

Donatió 1591-ből Tövisen Tordai István és neje Sárosi Katalin részére. (L. Gen. Füzetek 84. I.)
Donatió kolozsmegyei Oláh-Röd községben, Tordai Literáti János részére, kit 1599-ben igattak be. Nemeslevél (címeres-) kelt Kolozsvár, 1607. X. 20-án, Rákóczi Zsigmondtól nyerte Tordai Mihály (János) de eadem. (Orsz. It. Gy. k. 4. Lib. Reg. 211. — Reg. Arch. T. X. pag. 157, n. 28.)

Donatió 1608-ból magyar-lapádi részjóságra, nyerte nemes Tordai István. (Lib. Reg. Cap. V. fol. 37. Reg. Arch. T. x. p. 157, n. 27.)

Nemeslevél (címeres-) kelt 1609-ben Tordai Péter, István, János és Kata részére. (Orsz. It. 1609. E. f. 1420/1827. (?) — Lib. Reg. Cap. VI. fol. 227. Reg. Arch. T. x. p. 157.)

Donatió 1609-ből zárandmegyei Valiebradi részjóságra, nyerte valiebradi Tordai Zsigmond. (Lib. Reg. Cap. III. p. 522.)

Donatió 1663-ből dobokai részjóságra, nyerte dobokai Tordai János. (Reg. Arch. T. x. p. 108, n. 47.)

A tordai kir. táb. 1820. I. 13-án hozott ítélettel Tordai Józsefet és Jánost „törvényes armalista nemeseknek” ismerte el.

Czímer 1607-ből: Lásd S. sbbg. A. 176. táb. „Thor-dai” alatt.

NB. A Gen. Füz. 7—8. sz.-ban leirt Tordai címert S. ung. A. (és nem S. sbbg. A.) szerint 1616. III. 7-én Mátyás királytól nyerték Tordai János és neje Erzsébet. (Hirdetés Szatmár 1616. X. 27. és 1683. X. 14.) Ennek a Jánosnak utódai: Tordai Ede († 1883. Ungvárt) és nővére Viktoria, özv. br. Vécseiné.

Tordai Ferencz { Pál } Anna, 1725.
de Mihályfalva { de Csapó? } Ferencz { csapói Réz István

5. A kövesdi Boér cs.

Források: N. J. II. 147.; K. 51.; S. sbbg. A.; B.; Jegy.
Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Donatió Nyujtodon curiával és Gelenczén 1639-ben Boér Simon és neje Imecs Fruzina részére. (Orsz. It. Gy. k. 19. Lib. Reg. 133.)

Nemeslevél (címeres-) kelt Pozsony, 1659. IX. 15-én I. Leopoldtól nyerték Boér Miklós és testvérei János és Ferencz, továbbá rokonai István és András, mindnyájan már előbb is nemesek. (Hirdetés Zemplén vmben 1660. II. 3-án, Fogarasban 1664. VIII. 2. (Orsz. It. 1659. N. R. A. 1736—38.)?)

NB. S. sbbg. A. és Turul (VII. 140.) szerint ezen armalis illetné a kövesdi Boér családot, azonban a „kövesdi” előnévnek ezen diplomában semmi nyoma sincsen, a felsorolt egyének között csak egy van, a kinek előneve említettik és az Ferencz de Kopacs

Igazolták e család nemességét és címerét maksai Máriaffi Dávid és Lajos-Gábor és disznajói Vita Ödön a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Czímer: 1659-ből lásd S. sbbg. A. 67. táb.

NB. Mások szerint a kövesdi Boér családot azon címer illeti, melyet S. sbbg. A. 67. táb. a nagyberivói Boér családnál „b” alatt közöl (tudjuk, hogy a berivói és kövesdi Boérok egy közös törzsből erednek).

A kövesdi Huszár család a kövesdi Boér családból szakadt ki, 1728-ban nyerte a báróságot, de ez alkalommal tudomásom szerint új címer nem kaptak a réggivel (lásd S. sbbg. A. 46. táb.) élnék, tehát ez is kövesdi Boér címer.

kövesdi Boér Simon { Zsigmond } Pál
nyujtodi Imecs Fruzina { Mihályfalvi Tordai Klára

6. A kémeri Tordai cs. Lásd XXIII. 4. alatt.

Tordai János { Ferencz } János, 1683. { Klára
de Mihályfalva { 1659. } zsuki Suki Krisztina { Boér Pál
† 1629.

7. A homoród-szentpáli Szentpáli cs.

Források: K. 230; N. J. X. 659; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Skk.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-) kelt 1609. VIII. 4-én, Mátyás királytól nyerte Szentpáli aliter Németh Bálint, már előbb is nemes. (Orsz. It.)

Nemeslevél (címeres-) kelt Kolozsvár 1627. XI. 25-én, Bethlen Gábertől nyerte homoród-szentpáli alias Németh István, fia István és testvére János. (Orsz. It. 1609—1627. — Gy. k. Cent. F. F. 22, 23.)

Donatió kelt Sáros, 1633. XI. 3-án, I. Rákóczi Györgytől homoród-szentpáli Szentpáli Istvánnak Homoród-Szentmártonban (curiával), Recsenyédén, Bágyban, Lokodon, Abásfalván, Homoród-Keményfalván, Karácsonyfalván és Olasztelkén levő részjóságokra. (Orsz. It. Gy. k. 15. Lib. Reg. 118.)

Donatió kelt Szász-Sebes, 1634. VIII. 23-án, I. Rákóczi Györgytől ugyanannak Homoród-Szentpálon és Homoród-Almásán levő birokaira. (Orsz. It. Gy. k. 15. Lib. Reg. 119.)

Igazolta e cs. nemességét m.-n.-zsombori Sombori Lajos a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Czímer: 1609. és 1627-ből lásd S. sbbg. A. 166. táb. „Szent-Pály aliter Németh v. Homoród-Szent-Pál” alatt.

NB. Hasított paizs; a jobb arany mezőben a hasítóvonalból növekvő fekete sas; a bal kék mezőben három ezüst vizirányos szelemen mindegyik fölött egy-egy 5 águ (!) arany csillag. Sisakdísz: arany oroszlán növekvően felemelt jobbában három nyilat (hegyükkel fölfelé) tart. Takarók: kékarany-vörözezüst.

h.-szentpáli Szentpáli István (Pál) { Ferencz } Benjamin, 1709.
1627—57. { sz. 1621, † 1714. } osztopáni Perneszi Mária
kövesdi Boér Sára { egybk. 1718. körül

8. Az osztopáni Perneszi cs.

Források: K. 271; N. J. IX. 244 és 520; Turul X. 131; U. N. J. III. 192; B.; K. B.; Pál. II.; Sz. Oklt.; Skk.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Haller Codex; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Donatió kelt Ujvár várában, 1567. VIII. 29-én Báthori Kristóftól osztopáni Perneszi Istvánnak sepsiszéki Szotyorfalván 37 jobbágyra vonatkozólag. (Sz. Oklt. V. 963. sz.)

Donatió kelt Gyekén, 1577. VIII. 14-én, Báthori Kristóftól ugyanannak Szotyorban levő egész birtokára. (Sz. Oklt. V. 968. sz.)

Donatió kelt Kolozsvár, 1590. XI. 25-én, Báthori Zsigmondtól osztopáni Perneszi Annának, előbb Bánffii György, azután Apaffi István özvegyének Maros-Szentkirályon levő 10 részjóságra. (Orsz. It. k. c. Lib. Reg. anni 1591: 69.)

Donatió kelt Gyulafejevárvár, 1590. XII. 12-én, Báthori Zsigmondtól osztopáni Perneszi Istvánnak Telegdi-Baczonban levő részjóságra. (Orsz. It. k. c. Lib. Reg. anni 1591: 93.)

Igazolta e cs. nemességét m.-n.-zsombori Sombori Lajos a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

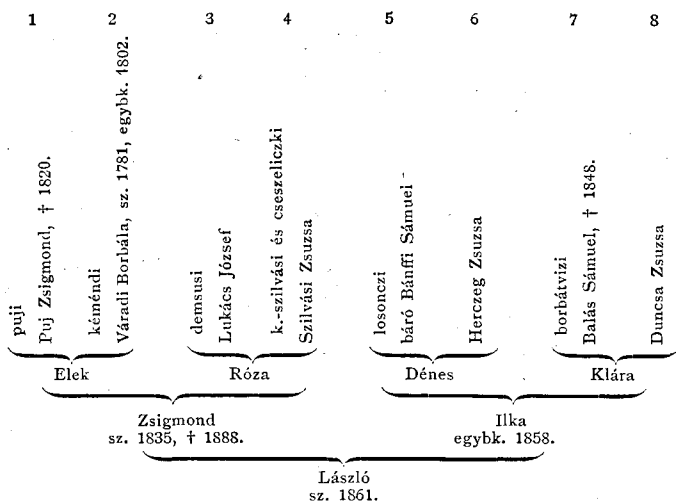
osztopáni { István } Gábor { Zsigmond } Mária *
Perneszi István { 1578—82, 1607—25, † 1639. } 16. 9—91. } Szentpáli
pálóczi Horváth Sára { Benjamin

* Ezen Mária máshol Gábor leányának íratik.

Czímer: Lásd S. sbbg. A. Sppl. a 210. táb.

XXIV.

puji Puj László leszármazása.

1. A puji. Puj cs.

Források: K. 260; N. J. IX. 501 és 848.; B.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Hunyadmegye Sztrigy mellékének ősi családja, elődei I. Rákóczi idejéből már 7 nemzedékes családi táblázatot mutattak fel.

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Elek és neje Lukács Róza: Gonczaga, Lupény, Farkaspataka, Puj, Füzesd, Alsó-Szilvás, Jóvaltsel, Pokolvaltsel, Bosorod, Bukova, Pestyere, Pancsinesd, F.-Farkadin, Gauricza, Tustya, K.-Csula, Demsus, Valyiora, K.-Pestény, Klopotiva, N.- és K.-Osztró, Nyiresfalva, Száraz-Almás és Nagy-Toti. (Huny.-m.)

Jári Karolina (özv. Puj Sámuelné): Serel, Farkaspataka, F.-Nádasd, Kis-Oklós, Puj és Petrocz. (Huny.-vm.)

Bálint: Puj, Farkaspataka, Petrócz és Lupény. (Huny.)

Mihály: Puj, Farkaspataka, Petrócz. (Huny. vm.)

József és Ignác: Puj, Farkaspataka, Petrócz, Lupény, Bányicza, E.-Nádasd. (Huny. vm.)

Jári Jozefa (Puj Dániel özvegye?): Puj, Lupény, Farkaspataka, Livadzény. Petrosz, Petrosény-Dilsa. Kis-Bár, Maczesd, A.-Szálláspataka, Bányicza, Kőallja-Ohába, Korojesd, Rusor, Krivádia, Merisot, A.-Barbatyén, Iszkrony, Sily-Korojesd, Sily-Vajdei (Vulkán), Sily-Lupény, Hobitsény, F.-Urikán. (Hunyad vm.)

Karolina és Róza: Serel, Rusor, Klopotiva, Várhely (Huny. vm.) nevű községekben levő birtokok után,

Czímer: (B. szerint.) Kék mezőben oroszlán felemelt jobbában keresztet tart. Sisakdísz: nincs. Takr.:?

2. A kéméndi Váradi cs. Régi nevük Kéméndi volt; Kéménden már 1356-ban birtokosok.

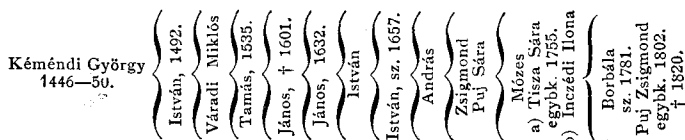
Források: K. 250; N. J. XII. 47; B.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Donatió Buesi-Váradra (Toth-Várad-Váradia) és Kapronczára Kéméndi István és Balázs részére 1479-ben.

Donatió (újabb) Kéméndre 1535-ben.

Nemeslevél (czímeres-) kelt 1665-ben Apaflí Mihálytól Váradi István és neje Vékony Anna részére. (B. szerint.)

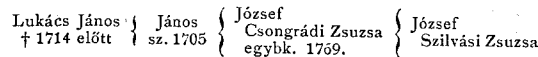
Igazolták e cs. nemességét br. Bornemisza Tivadar és br. Huszár Károly a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

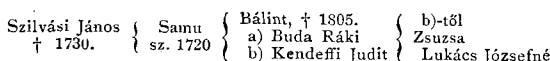
Czímer: Lásd S. sbbg. A. 183. táb.

NB. A paizs kék; a tornyok elhelyezése: 4, 3; az arany oroszlán jobbról, az arany szarvas balról áll; a zászló hasitva fehér (itt a sas) vörös fejér; a zászló hegye fölött hatágú arany csillag. Takarók: kékarany-vörösezüst.

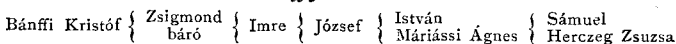
3. A demsusi Lukács cs. Lásd XI. 5. alatt.

4. A kecsed-szilvási és cseszeliczki Szilvási cs. Lásd VI. 1. alatt.

5. A losonczi Bánffy cs. Lásd IX. 10. alatt.

6. A Herczeg családok.

Források: Kk.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (czímeres-) kelt Gyulafejevárvár, 1610. V. 1, Báthori Gábortól nyerte Herczeg Mátyás társával (gyéresi telepítvényesek). (Orsz. lt. Gy. k. Prot. Barsi 14.)

Nemességi igazolás kelt Bécs, 1807. IX. 25. Herczeg Mátyás részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. LXII. 114.)

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: József: Incesel. (Kol. vm.)

János: Forró, Magyar-Herepe. (A.-Fej. vm.)

Róza (Inczéné): Csaba-Ujfalú, Bátor (B.-Szoln.-vm.)

Eszter (szül. Kádár leány): Bálványos-Váralja (B.-Sz.-vm.) nevű községekben levő birtokok után.

Czímer: Kék (?) mezőben oroszlán, felemelt jobbában görbe kardot tart. Sisakdísz: a paizsalak növekvően. Takarók: ? Így pecsétel Herczeg Mózes 1802-ben; a pecséten „H. M.” betűk láthatók.

7. A borbátvizi Balás cs.

Források: N. J. I. 111.; B.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Hunyad vmi birtokos nemes cs., állítólag a kihalt Borbátvizi (mások szerint a borbátvizi Kalugericza) családból szakadt ki.

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: özv. Balás Isákné, Bája Zsuzsa: Hobicza-Urik, F.-Barbatény, A.-Urikány, Lupény, Hobiczény, F.-Urikány, Livadzél (Huny. vm.)

Özv. Balás Samuné, Duncsa Zsuzsa: F.-Barbatény, A.-Urikány, A.-Barbatény, Hobitsény, F.-Urikány, Lupény, Sily-Vajdei (Vulkán), Livadzény, Petrosény, Fegyver, Hobicza-Urik, Serél, Rusor, Totesd, Paucsinesd, A.-Szilvás, Reketyefalva, Poklisa, Kenyeresd. (Huny. vm.)

Balás Zsigmond és neje Jordán Teréz: Petrocz, Serel, Livadzény, Bosorod, Kitid, Sily-Vajdei. (Huny. vm.)

Balás-János: Szuliget (Huny. vm.)

Ifj. Balás Bálint: Galacz, Füzesd, Livadzény, Hobitsény, F.-Urikány, Totesd. (Huny. vm.)

Ifj. Balás János (Borbátvizról): Livadzény. (Huny. vm.)

Id. Balás Bálint örökösei u. m.: Albert és Pakucsi Klára: Füzesd, Hobicza, Urik, F.-Urikány, Livadzény, A.-Barbatény, Iszkrony, Hobitsény, Galacz. (Huny. vm.)

Kéméndi Ágnes, Balás N.-né: Nagy- és Kis-Osztró, Kimpulunyág (Huny. vm.) nevű községekben levő birtokok után.

Czímer: Nem ismerjük.

borbátvizi { Sámuel, † 1848.
Balás Balázs { István { Duncsa Zsuzsa

8. A Duncsa cs.

Források: Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Huny. vm. birtokos cs.

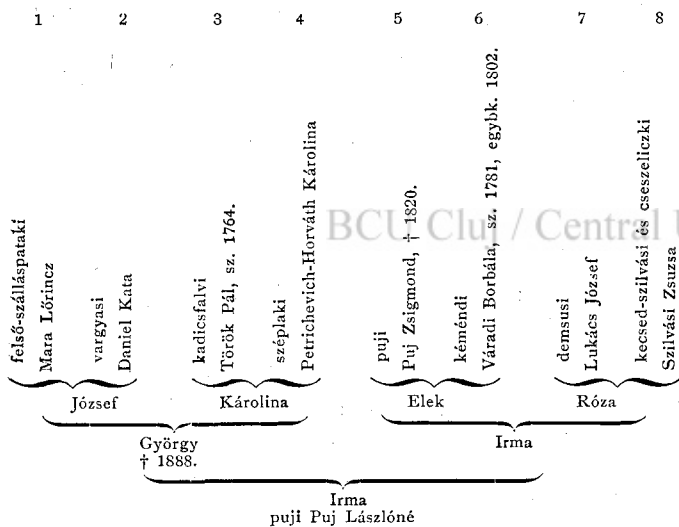
Földterhermentesítési kárpótlást nyertek: Duncsa Zsuzsa, Balás Sámuelné: F.-Barbatény, A.-Urikány, A.-Barbatény, Hobitsény, F.-Urikány, Lupény, Sily-Vajdei (Vulkán), Livadzény, Petrosény, Fegyver, Hobicza-Urik, Serel, Rusor, Totesd, Paucsinesd, A.-Szilvás, Reketyefalva, Poklisa, Kenyeresd. Hunyad vm.)

Duncsa György: Kis-Oklos (Huny. vm.) nevű községekben levő birtokok után.

Czímer: Nem ismerjük.

XXV.

felső-szálláspataki Mara Irma, puji Puj Lászlóné leszármazása.

1. A felső szálláspataki Mara cs.

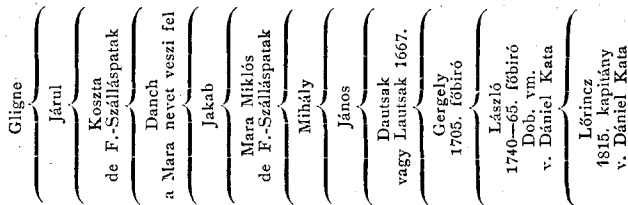
Források: K. 260; N. J. VII. 287; B.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Huny. vmi. donatiós nemes cs., mely a Szálláspataki,

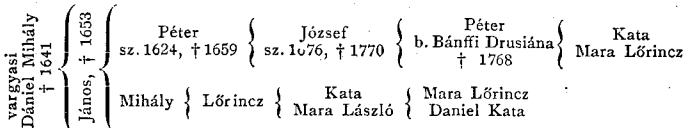
Kende, Kenderesi, Kendeffi és Koszta családokkal közös törzsből ered.

Donatió kelt Prága, 1453-ban V. László királytól, a családnak hunyadmegyei hátszegvidéki birtokaira.

Czímer: Lásd S. sbbg. A.; Sppl. 205. táb.

2. A vargyasi Dániel cs. Lásd II. 12. alátt.

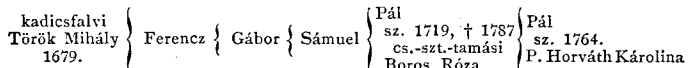
3. A kádicsfalvi Török cs.

Források: K. 262; N. J. IX. 310; Pál. I.; U. N. J. I. 173; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Sz. Oklt.; Jegy.

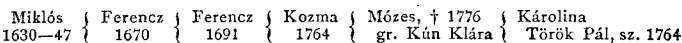
Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): kádicsfalvi Török Sámuel a Rákóczi forradalomkor a császár hűségében megmaradt udvarhely-széki nemességnek hivatalos névjegyzékében fel van véve. (Sz. Oklt. V. 896. sz.)

A m. kir. belügyminiszter dr. Török Albert ny. főispán, valamint László nevű fia régi nemességét, családjának ősi czímerét és a „kádicsfalvi“ előnév használatához való jogát 59379/1899. szám alatt igazolta.

Czímer: Kék mezőben arany koronán könyöklő páncczelos kar markolatjában görbe kardot tart. Sisakdísz: a paizsalak. Takaró: mindkét felől kékezüst.

4. A széplaki Petrichevich-Horváth cs. Lásd XV. 7. alatt.

5. A puji Puj cs. Lásd XXIV. 1. alatt.

6. A kéméndi Váradi cs. Lásd XXIV. 2. alatt.

7. A demsusi Lukács cs. Lásd XI. 5. alatt.

8. A cseszeliczki és kecsed-szilvási Szilvási család. Lásd VI. 1. alatt.

Oklevéltár.

Rovatvezető: galgói Rácz Viktor.

16.

A székelyudvarhelyi Ágotha család produktionalis pere. 1829.

Nemes megyénk alsó kerületi vice ispánnya Csik Tusnádi Betegh Dániel atyánkfianak hivatásánál fogva mint közfelleperesnek Tordai Ágotha László, Ferencz és Joseff mint denunciatus alperesek ellen, nemességük bé bizonyíttására nézve intézett közkeresetében Tordán Mártius 20-án 1829-ben ki mondott

I T É L E T.

Közfelleperes atyánkfia a felséges királyi fő igazgató tanátsnak mult 1828-ik esztendő Julius 31-ik napjáról 11037 számok alatt köllt rendelése rend szabásánál fogva azt kívánnya: hogy az allperesek kétttség alá hozott nemesi praerogativájokat hazánk törvényeivel meg egyezőleg bizonyíttásák bé, mellyet ha nem tennének, vagy nem tehetnének azonnal hogy a Productiorol 1770-be köllt kegyelmes Normativum 2-ik pontya tartása szerint a nemesek sorából ki hagyatni ítéltesse nek meg kívánnya.

A denunciatus allperesek köz felleperes atyánkfia

fiának keresete ellenére nemesi praerogatívájoknak ujjolag be bizonyítása végett bé adják:

Először. Az ezen nemes megye kebelében volt Continua Tábla által 1772-be Januarius hónapja 15-ik napjáról hozatott azon Itéletet A. betű alatt, melynél fogva *Székely Udvarhelyi* akkor is Tordán lakott *Agotha János* elegendő birtokos Lege Immunis nemesnek ítéltetett.

bé adnak *Másodszor* Nemes Torda városa nemes Magistratussától egy 1820-ban Május hónapja 10-ik napjáról köllt hiteles bizonyító írást D. betű alatt arról: hogy az allperesek nemes Torda városában 1777-ik esztendőől fogva az 1792-ik esztendőig Magistratualis adessori hivatalt viseltt *Székely Udvarhelyi Agotha Jánosnak* feleségétől Roth Krisztinától törvényes gyermekei legyenek.

bé adnak *Harmadszor.* Öt darab baptismale testimoniumokat E. F. G. H. és J. betűk jegyei alatt, melyek szerint:

a) az E. betű alatti papi testimoniummal azt kívánnyák bizonyítani: hogy az egyik allperes *Agotha László* édes fia légyen a néhai productus *Agotha Jánosnak*, feleségétől Roth Krisztinától.

b) az F. és G. alatti testimoniumokkal ugyan azt bizonyíttják: hogy alperesek *Agotha József* és *Ferencz*, hasonlólag törvényes gyermekei néhai productus *Agotha Jánosnak* s az edgyik allperes *Agotha Lászlónak* édes testvérei.

c) a H. és J. alatti testimoniumokkal végezetre

azt láttatnak bizonyítani: hogy az edgyik denunciatus allperes *Agotha Lászlónak Elek* és *János* törvényes gyermekei legyenek feleségétől *Szentmiklósi Klárától*.

Mely mindkét részről tétetett szoszollói iratásokat s az allperesek által bé adott okleveleket bírői törvényes vizgálat alá vévén ezen generalis Törvényszék annak megjegyzése mellett, mely szerint köz felperes atyánkfia azon kívánságának: hogy az allperesek és Continua Tábla előtt 1772-be fenn forgott okleveleket is ez alkalmatossággal bé adni köteleztesenek, csak akkor lenne helye, a midőn a Continua Táblának itten A. betű alatt exhibealt itéletének validatioja foroghatna fenn; de arra ut nem lehetvén, annál fogva a kívánt leveleknek itten is producálások szükségtelen. Ugy találja ugyanis ezen Generalis Törvényszék: hogy a denunciatus allperesek Torda nemes városában lakó *Székely Udvarhelyi Agotha László, József* és *Ferencz* elegendő birtoku Lege Immunis nemesek s annál fogva köz felperes atyánkfiának ezen keresete alól simpliciter fel oldozván, hogy azon eddig is használt nemesi szabadságokban a denunciatus allperesek törvényes maradékaikkal edjütt ez után is meg tartassanak, meg határoztatik.

Nemes Torda vármegye generalis Törvényszéke Jegyzőkönyvéből. Tordán Martius 23-án 1829-ik esztendőben.

Kiadta: *Veress István m. p. Főnotarius.*

Eredetije: vajasdi Ajtai Géza ur birtokában.

Rövidítések magyarázata. Cluj

K = Kővári László: Erdély nevezetesebb családjai
 N. I. = Nagy Iván: Magyarország családjai.
 B. = Bőjthe Ödön: Ilunyadvm. nemes családjai.
 Pál I. = Pálmay József Udvarhely vm. nemes családjai.
 Pál. II = " Háromszék vm. nemes családjai.
 K. S. = Kőszegi Sándor: Nemes családok Pestvármegyében.
 V. S. = Kövendi Veress Sándor: Torda ős családai.
 Pusc. = J. Cav Puscariu: La Familiele Nobile Române
 M. N. Zs. = Magyar nemzeti zsebkönyv
 Tb. d. g. H. = Taschenbuch der gräflichen Häuser (Gotha-Almanach).
 Tb. d. fr. H. = Taschenbuch der freiherrlichen Häuser (Gotha-Almanach).
 Tb. d. adl. H. = Taschenbuch der adeligen Häuser (Gotha-Almanach).
 Kn = Kneschke deutsches Adels-Lexikon
 Z. N. = Zedlitz-Neukirch preussisches Adels Lexicon.
 M. M. = Megerle v. Mühlfeld österr. Adels Lexicon.
 Sch. = Schönfeld: Adels-Schematismus 1824. 1825.
 T. = Turul, a magy. Heral és geneal. társaság közlönye.
 U. N. I. (új Nagy Iván) = Dr. Komáromi András és Petkó Béla „Nagy Iván“ család-történeti értesítő (3 évfolyam; megszünt).
 K. B. = baczkamadarasi Kiss Bálint: Az Árpádok királyi vére.
 W. = Dr Wertner Mór: A magyar nemzetségek.
 Kn. d. G. H. = Kneschke Grafen Häuser der Gegenwart.
 Hild. = Hildebrandt der Kärtner Adel.
 Kreh. = Krehel: europaisches genealog. Handbuch. 1786.
 Hüb. = Hübner: genealog. Tabellen. 1725—1733.
 S. ung. A. = I. Siebmacher's grosses u. allgemeines Wappenbuch. der Adel v. Ungarn.
 S. sbbg. A = ugyanaz, der Adel v. Siebenbürgen.

M. = Meding: Nachrichten von adelichen Wappen.
 Kk. = Dr. Illésy János és Petkó Béla: A királyi könyvek.
 Skk. = Dr. Wass Miklós: A kir. könyvek székely oklevelei.
 Sz. Okt. = Szabó Károly (Dr. Szádeczky Lajos) Székely oklevéltár.
 T. J. = Dr. Temesváry János: Örmény családok.
 Orsz. = országos.
 lt. = levéltár.
 Gy. k. = Gyulafejevári káptalan.
 k c. = kolozsmonostori convent.
 Lib Reg. = Liber Regius.
 E. f. = Erdélyi főkormányzók.
 Transsylv. = Transsylvaniae.
 cs. = család.
 sz. = született.
 egybk. = egybekeltek.
 † = meghalt.
 Jegy. = Jegyzetek.
 A cs. és kir. főkamaraísi hivatalból gyűjtött adatok.
 Családi levéltárakból gyűjtött adatok.
 Czímer gyűjtemény.
 Czímer pecsét gyűjtemény.
 Genealogiai kézirat a XVIII. századból.
 Genealogiai kézirat a XIX. századból.
 Genealogisches Reichs- u. Staats Handbuch 1781.
 Gritzner, Standes-Erhebungen u. Gnaden-Acte.
 Gyulai Rudolf: Komárom vármegye és város történetéhez.
 Halotti jelentések gyűjteménye
 Hodor: K. Szolnok-Doboka várm. monogr.
 Kolozsvm. levéltárakból gyűjtött adatok.
 Gr. László Miklós: Erdély főispánjai (1540—1711).
 Nagy Sándor: Háromszék önvédelmi harsza.
 Oklevelek gyűjteménye eredetiben és másolatban.
 Szolnok-Doboka várm. monogr. (Eddig 5 kötet.)
 Tagányi Károly jegyzéke az orsz. levéltárban található nemesi okleveleknek.
 Dr. Vajda E. A vargasi Daniel család.

TARTALOM. Dr. Endes Miklós: Donáció a Székelyföldön. — Sebestyén József: A nagyilondai Préda család. — Sándor Imre: A nagybölöni Bölöny család. — Köblös Zoltán: Gúnyvers az 1837—38-iki erdélyi országgyűlésről. — Gy. R.: Ósfák. XXIII. hosszúaszói Pápai Ágnes leszármazása. XXIV. puji Puj László leszármazása. XXV. felső-szálláspataki Mara Irma, puji Puj Lászlóné leszármazása. — Oklevéltár. — Rövidítések magyarázata.